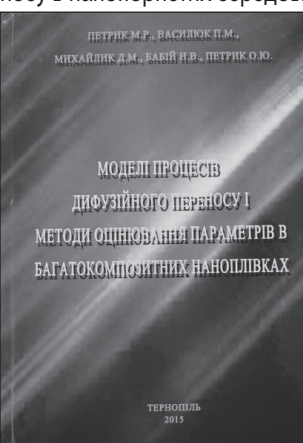

ЗМІСТ МОНОГРАФІЇ — НАНОТЕХНОЛОГІЇ

Видавництво Тернопільського НТУ ім.Івана Пулюя опублікувало монографію “Моделі процесів дифузійного переносу і методи оцінювання параметрів у багатокомпонентних наноплівках”. У складі авторського колективу — наш науковець, кандидат технічних наук, доцент Н.В.Бабій. До друку видання рекомендувала Вчена рада Тернопільського НТУ ім.Івана Пулюя. Рецензували книгу доктори фізико-математичних наук, професори В.А.Стоян і Є.Ф.Голба. Монографія адресована науковим працівникам, фахівцям у галузі прикладної математики, математичного моделювання, програмної інженерії, викладачам вищих навчальних закладів відповідного профілю, аспірантам і студентам, інженерно-технічним працівникам, які цікавляться питаннями створення програмного забезпечення для моделювання та ідентифікації масопереносу в нанопористих середовищах і суміжними тематичними напрямками.

У монографії представлені математичні моделі фізико-технологічних процесів перенесення в багатошарових плівках декатового і циліндричного типу, моделі дифузійного переносу в багатошарових оксидних і феромагнітних наноплівках різної конфігурації з урахуванням взаємодії між окремими шарами плівок. Показано результати комп'ютерного моделювання й аналіз концентраційних залежностей дифундованих компонентів у шарах наноплівки як функцій від товщини для різних зрізів технологічних поверхонь, що дає можливість їх подальшого використання для комплексної оцінки ресурсозбереження, зокрема показників корозостійкості та жаростійкості оксидних плівок при виробництві тонких скловолокон.

Для досягнення означених цілей автори монографічного дослідження зосередились на вивченні тенденцій розвитку математичного моделювання дифузійного перенесення в багатошарових середовищах, на методах математичного моделювання в задачах дифузійного масопереносу зі спектральним параметром в багатоінтерфейсних неоднорідних циліндричних середовищах. Вони розкрили основи методології моделювання дифузійного перенесення в багатошарових наноплівках, особливості математичного моделювання дифузійного перенесення в багатошарових наноплівках різної конфігурації, а також моделювання та ідентифікації параметрів процесів дифузійного перенесення в багатошарових оксидних наноплівках.

Науковці підкреслюють, що важливим напрямом ресурсозбереження та підвищення технологічних характеристик матеріалів є застосування наноплівки і нанопокриттів різного призначення. Останні є багатошаровими наносередовищами, що характеризуються неоднорідністю механічних, дифузійних, електричних, магнітних, оптичних властивостей. Саме завдяки цьому вони широко використовуються як конструкційні ресурсозберігаючі матеріали в напівпровідниковій та електронній промисловості, в атомній енергетиці, як нанопокриття робочих органів обладнання для виробництва скловолоконних, мікропористих фільтрувальних матеріалів.

Зазначено, що автори монографії експериментально і теоретично вивчали дифузійні ефекти в багатошарових тонких оксидних плівках, які запропоновані для використання як ефективні термо- та корозостійкі нанопокриття робочих вузлів обладнання, що працюють у високотемпературних і агресивних середовищах, забезпечуючи значну економію матеріалів. У цьому аспекті підвищення якості оцінки технологічних параметрів багатошарових наноплівки вимагає наукового підходу, зокрема для визначення концентраційних розподілів дифундованих компонент в нанощарах.

У своїх дослідженнях науковці прийшли до висновку, що виявлені структурні зміни при агрегації шарів і зумовлені ними концентраційні перерозподіли цих компонент дали змогу отримати нові характеристики створених наноконструктивів. Однак такі концентраційні нанопрофілі були отримані за рахунок дороговартісних експериментальних досліджень і класичними та наближеними методами дифузійної теорії, які не дозволяють здійснити достатньо якісні описи концентраційних розподілів у нанощарах. Звідси випливає необхідність пошуків нових підходів до моделювання дифузійного перенесення і розробки новітніх методів оцінювання технологічних параметрів багатошарових наноплівки.

СИГНАЛ ДО НАУКОВИХ ПОШУКІВ

Своєрідний сигнал до вивчення життєтворчості одного із маловідомих діячів українського громадського руху, адвоката Григорія Степури подала доктор історичних наук Ірина Скакальська, опублікувавши у збірнику матеріалів Всеукраїнського круглого столу “Адвокатура України: історія та сучасність” лаконічне есе “Громадська та професійна діяльність адвоката Григорія Степури”. Наш науковець наголошує: “У низці історіографічних досліджень з історії Поділля та Волині лише фрагментарно зустрічаємо відомості про адвоката і громадського діяча Григорія Калістратовича Степуру (1881-1944), тому проблематика потребує подальшого дослідження”.

В есе окреслюються контури життєдіяльності Григорія Степури: навчання в духовній семінарії, вчителювання, студіювання ветеринарії у Харківському ветеринарному інституті і, нарешті, здобуття юридичної освіти у Варшавському університеті. Він був губернським комісаром Поділля за часів УНР. Займався адвокатською практикою на Волині, зокрема очолював юридичне бюро при Кременецькому повітовому союзі кооперативів, а згодом і при “Просвіті”. Повідомлено про кілька успішних справ адвоката, в яких він захищав інтереси українських громадян у судовій тяжбі з польськими панами.

Автор есе висловлює впевненість, що з часом з'являться ґрунтовні дослідження діяльності Григорія Степури, який як представник української еліти Західної Волині міжвоєнного періоду ХХ ст. вдало поєднував професійну та громадську діяльність.

ГУМАНІЗМ І ДУХОВНІСТЬ — НЕРОЗРИВНІ

За рекомендацією вченої ради гуманітарного факультету нашої академії опублікована монографія кандидата філософських наук, старшого викладача кафедри української філології та суспільних дисциплін Олени Мороз “Гуманістичний характер світогляду православних діячів Волині кінця ХІХ — початку ХХ століття”. Видання рецензували доктор філософських наук, професор кафедри філософії Житомирського ДУ ім.Івана Франка А.А.Герасимчук, доктор філософських наук, проректор з наукової роботи та міжнародного співробітництва Тернопільського НПУ ім.Володимира Гнатюка Б.Б.Буяк і кандидат історичних наук, тернопільський науковець Л.Л.Крупа.

У монографії досліджується гуманістичний характер релігійно-філософських поглядів православних діячів Волині означеного періоду, аналізується специфіка ідей гуманістичного вчення у православ'ї та в сучасних наукових дослідженнях, що забезпечило синтез релігійних і філософських начал у розробці новітньої концепції людини, де об'єднуються ознаки релігійного і світського гуманізму. Автор з'ясувала фактори впливу на становлення гуманістичних засад світогляду православних діячів тогочасної Волині, вияснила особливості антропологічної проблематики у працях Аполонія Сендульського, Миколи Теодоровича, Андрія Хойнацького, морально-релігійні орієнтири їх творчої спадщини. Завдяки цьому вона продемонструвала реалізацію визначальних характеристик їх релігійно-філософських ідей у сучасному православ'ї та окреслила значення вічних християнсько-гуманістичних цінностей для модерної і постмодерної вітчизняної релігієзнавчої думки. У відповідності до зазначеного структуру монографії складають історіографічні та бібліографічні дослідження і два основних розділи, що характеризують формування й особливості світоглядних концепцій та практикологічний потенціал релігійно-філософської спадщини православних діячів Волині.

Одним із факторів, що забезпечив смислово-світоглядне і фактологічне наповнення роботи було розширення сектора дослідницьких пошуків за межі релігійно-філософської проблематики на сферу історичних, етнографічних, краєзнавчих, морально-етичних і світоглядно-філософських проблем. Це обумовило необхідність дослідження творчої спадщини А.Сендульського, М.Теодоровича, А.Хойнацького як важливого і стимулюючого складника духовної культури й активізації духовно-культурного життя населення Волині, а також впливу на визначення змісту і напрямів релігійно-богословських, історико-релігійних і світоглядно-філософських досліджень, здійснюваних як діячами православної церкви, так і представниками світської науки. У підсумку, згадані православні діячі, поєднали у своїй творчості релігійну і світську тематику та стали квінтесенцією духовної еліти Волині дослідженого періоду. На жаль, попередні дослідження (як у вітчизняній, так і в зарубіжній науковій літературі) велися в основному у сфері історико-краєзнавчих розвідок, а становлення і розвиток релігійно-філософських поглядів, трансформація їх богословського вчення в гуманістичну основу і далі в етико-філософську площину християнської антропології, у межах якої розкриваються аксіологічний, есхатологічний, сотеріологічний та інші аспекти, залишалися поза увагою дослідників.

В умовах, коли суспільство перебуває у стані антропологічної кризи, характерної нівелюванням загальнолюдських цінностей через втрату етнонаціональних духовних традицій та зневагу до особистості в соціокультурному просторі, зростає потреба в пошуку шляхів, форм і методів відновлення та забезпечення пріоритету духовної культури стосовно матеріальних інтересів соціуму. Тому проблема відновлення національних духовних традицій, утвердження християнсько-гуманістичних цінностей є актуальною і для національної спільноти, і для кожного громадянина зокрема. Саме з огляду на те, що для сучасного глобалізованого світу характерна криза морально-духовних християнських цінностей, дослідження їх ролі в релігійній свідомості мешканців окремих регіонів є особливо актуальним, насамперед, у контексті відновлення

втрачених гуманістичних орієнтирів при формуванні громадянином своєї активної смисложиттєвої позиції. Автор монографії стверджує, що формування гуманістичного світогляду людини відбувається на основі традиційних духовних ідеалів, загальнохристиянських ціннісних орієнтацій. Це підтверджується становленням і розвитком гуманістичних засад релігійно-філософських поглядів православних діячів Волині на основі своєрідного засвоєння гуманістичного спадку попередніх поколінь, оригінального інтерпретацією ними ідей християнського гуманізму, морально-духовних орієнтирів у контексті національних і духовно-релігійних традицій.

У монографії багато говориться про Волинську духовну семінарію, яка функціонувала в історичних корпусах нашого навчального закладу і з якою пов'язана життєтворчість згаданих православних діячів: Аполоній Сендульський навчався в семінарії до 1854 року, де, окрім студіювання навчальних предметів, досліджував народний фольклор, звичаї та обряди Південно-Східної Волині; Андрій Хойнацький і Микола Теодорович працювали в семінарії викладачами Святого Письма. Згодом Микола Теодорович став почесним членом “Опикунства про нужденних вихованців Волинської духовної семінарії”, а священник-практик Аполоній Сендульський — членом правління Волинської духовної семінарії і членом окружної училищної ради, завдяки чому домогся відкриття школи у своєму

рідному селі, де і вчителював. Микола Теодорович був дійсним членом Кременецького Боголюбського Свято-Миколаївського братства. Вони здійснювали активну благодійницьку діяльність, яка мала подвійне значення: сприяла становленню конкретної гуманістичної смисложиттєвої орієнтації та оприлюднювала їх участь у практичній реалізації основних християнсько-гуманістичних установок не лише у релігієзнавчих, історико-краєзнавчих і філософсько-світоглядних дослідженнях, а й у світській, соціально значимій діяльності. Важливо зауважити, що автор монографії показує Волинську духовну семінарію як важливий осередок освіти на Волині, який стимулював культурно-освітню і науково-дослідницьке життя краю, і наголошує, що залишається фактом матеріальна злиденність духовних навчальних закладів регіону, тому тогочасний духовно-культурний спадок формувалася всупереч імперській політиці російського самодержавства і був результатом духовно-творчого ентузіазму носіїв національної духовної культури.

Гуманістичні аспекти релігійно-філософських поглядів православних діячів Волині були обумовлені особливостями

національної духовності, релігійними традиціями українського етносу, специфікою дослідження та використання церковно-релігійних, історико-краєзнавчих, етнографічно-фольклорних матеріалів при вивченні історії українського народу. Так забезпечувалася змістова та науково-методологічна наступність історичних досліджень, їх практична спрямованість, оскільки осмислення сутності людського буття відбувалося на основі конкретного опису й аналізу повсякденних життєвих проблем. Представники церковної еліти Волині працювали у межах православного віровчення, яке, крім традиційної біблійної та патристичної догматики, увібрало в себе особливості національної релігійної свідомості, риси українського національного менталітету. Тому гуманістичний аспект поглядів А.Сендульського, М.Теодоровича, А.Хойнацького, сформований під впливом зазначених особливостей, характеризується подвійним статусом: релігійний складник зумовлений жорсткою демаркацією православного віровчення, а національний складник полягає у збереженні етноконфесійних ментальних характеристик і традицій Волинського краю. Таким чином, гуманістичні витоки і засади поглядів православних діячів Волині визначалися особливим типом філософського мислення, для якого характерне поєднання ідей християнського гуманізму, національного світогляду, національної духовної культури у процесі осягнення людського буття.

